

EKO

BYDLENÍ

Foto: AWIK-House Production

**ENERGETICKY ÚSPORNÉ STAVĚNÍ
EKOLOGICKY ŠETRNÉ BYDLENÍ**

BYDLENÍ REALIT
STAVBY REALITY

TEMATICKÁ PŘÍLOHA ČASOPISŮ REALIT A BYDLENÍ STAVBY REALITY

Zelená obytná krajina Martina Rajniše

Necelých dvanáct kilometrů východním směrem od pražského Černého Mostu, na cestě mezi Vykáním a Kounicemi, se nachází prastará zemědělská usedlost Týnice. Leží v místě, kde se jinak plochá polabská krajina mírně vlní. Těžko uvěřit, že tak blízko Prahy je oblast, jež nabízí skutečně jedinečné přírodní i historické kvality.

Starý špejchar, budovy statku a mlýna. Dva rybníky s potoky, několik set krásných vzrostlých stromů. Nejsou zde žádné zásahy moderní výstavby. Úžasný a magický kus země nedaleko nájezdu na hradeckou dálnici.

Duch přirozené architektury

Profesor Martin Rajniš zde se svým týmem (studio e-MRAK) a ve spolupráci s developerem PSJ Jihlava připravuje na dvaceti hektarech pozemků urbanistický projekt, který nemá v našem prostředí obdoby. Má zde vyrůst nové městečko se zhruba sto deseti stavbami pro čtyři sta obyvatel. Bude to jeden z mlňníků Rajnišovy tvorby, která se vyznačuje neustálou touhou hledat a nalézat takové cesty a formy, na nichž by mohlo dojít ke smíření většinové společnosti s moderní architekturou. Vytvořit něco, co se prvoplánově nepodbízí, ale přesto se na tom lidé shodnou, neboť jim to bude stejně

pochopitelné a příjemné jako procházka lesem či malostranskými uličkami. Vytvořit velký sídelní celek, který neřeší pouze ubytování jednotlivých rodin, ale který nastavuje i pravidla fungování celé komunity. Vytvořit „zelenou obytnou krajinu“. Předlohu k takovému cíli je možné hledat ve Skandinávii, Japonsku, Kanadě a dalších zemích, kde se již delší dobu rozvíjejí koncepty přirozené architektury. Ty cíleně začleňují obytné soubory do krajiny tak, aby se celková hodnota prostředí zvyšovala. Staví se co nejjednodušeji, podle inspirace v přírodních strukturách, středověkých městečkách a vesnicích. Tradice a klasika je však interpretována moderními postupy a technologiemi, které plně respektují potřeby dnešního člověka.

Pro milovníky klasických staveb

Střed obce, do něhož se paprskovitě sbíhají všechny ulice, tvoří náměstí s věží. Nebude to věž kostela, ale štíhlý obytný dům

s mezonetovými byty. Zde leží centrum „Starého města“, čerpající z klasických archetypů – červená sedlová střecha, bílá zeď. Čtyři dlouhé stavby na půdorysech a v objemech původních objektů statku. Některé jsou vyšší, jiné širší, všechny však vycházejí z jednoho vzoru, udržují si základní tvary. Do těchto míst se koncentruje veškerá občanská vybavenost, patřící k dennímu životu – obchody, wellness, restaurace, mateřská škola i dům pro seniory. Velké rozměry bývalých stodol jsou rozděleny vždy na dvě budovy, propojené zastřešením. Staré město doplní jedenáct klasických řadových domků s předzahrádkami, které vyrostou na jižním břehu horního rybníka. Centrum je ohraničeno širší ulicí s dvojitou alejí – „Příkopy“, od kterého začíná „Nové město“ – soudobá, moderní čtvrť ekovil.

Pozitivní zenové bydlení

Ekovila je jednoduchá přízemní nebo patrová stavba s plochou střechou, otevřená velkou skleněnou fasádou na jih. Dům je v zeleni zasazen jako v „hnízdě“, které každému poskytuje dostatek vlastního prostoru a intimity. Základem je prostý kvádr z klasických stavebních materiálů. K bázi domu se přidávají další dřevěné stavební prvky, vytvářející harmonický přechod mezi interiérem a zahradou. Bude jich dlouhá řada – rozdílné typy výplní otvorů, posuvné stínicí a izolační plochy, zimní zahrady, pergoly, venkovní válcová či přímočará schodiště, různé varianty pochozích střech a další přípojně části (garáže, přístřešky, dílny, bazény, altány...). Všechny tyto prvky ponесou jednotný styl, nabídnou však nekonečné množství variant pro individuální potřeby každé rodiny. Jednotlivá hnízda mezi sebou vymezí kamenné zídky s živými ploty, vlastní stavby nebudou z cesty nebo „přes plot“ téměř vidět.

Středověká města a vesnice se skládají z desítek průměrných a jednoduchých staveb, které nejsou totožné, ale zachovávají podobnou tvář. Dohromady vytvářejí organickou strukturu. Tato struktura má mnohem větší hodnotu nežli jednotlivé její prvky. Pro Nové město vzniknou nové archetypy domů – stejně prosté a nenáročné, aby dokázaly vytvořit něco podobného v současné době. Dnešní člověk by se necítil dobře natěsnán v úzkých křivolakých uličkách – je potřeba respektovat jeho individualismus a soukromí. Obklopit ho přírodními materiály – dřevem, kamenem, zelení, vodními plochami. Týnice se tak stane spíše parkem, ve kterém nalezneme městské prvky, jako jsou průhledové osy ulic, náměstí, místní dominanty (obytná věž, kaple, špejchar). Domy v Novém městě lze nabídnout buď zcela hotové, včetně interiérů a zahrady,

nebo se klient může podílet na výsledné podobě vlastním výběrem doplňkových modulů. Přibližně 20 % plochy ale počítá s individuálními stavbami, které vytvoří špičkoví architekti z předem definovaného okruhu ateliérů. Také individuální architektura však bude respektovat danou stavební koncepci.

Zelená krajina hned

Zelená obytná krajina nabídne svým obyvatelům dostatečný komfort bezprostředně po dokončení výstavby. Celé území se zazelená v řádu týdnů, nikoli let. V první vlně dojde k vysazení několika tisíc vzrostlých stromů, doplněných popínavými jednoletými rostlinami. Ty vytvoří základní zelený rámec, do kterého postupně dorostou víceleté rostliny a keře. Vznikne značné množství drobných vodních ploch.

Uvnitř obce nenajdeme ani metr asfaltového povrchu. Ulice Starého města se pokryjí žulovou dlažbou v plné šířce s chodníky, vymezenými pouze odlišnou barvou kamene (inspirace historickým způsobem dláždění v ploše). Cesty pro pěší v Novém městě oddělí od vozovky pásy zeleně.

Do života obce se plně zapojí i oba zdejší rybníky. Ten menší – horní, přiléhající k zástavbě Starého města, bude upraven a vyčištěn tak, aby se v něm dalo v létě koupat. Vyrostou zde umělý ostrůvek s pláží a rotundou ekumenické kaple. Dolní rybník poslouží k rybolovu, na jeho severním břehu vznikne rybářský klub ze zbytků zdí starého mlýna, doplněných o lehké zastřešení. Přes tento rybník povede lávka, aby styk lidí s krajinou měl i nečekané a nové polohy – nejen se procházet po hrázi nádrže, ale také přímo těsně nad její hladinou.

Řízený development

Aby zelená obytná krajina mohla opravdu fungovat, nestačí pouze postavit kvalitní domy. Musí se utvořit forma fungování celé komunity. Musí vzniknout systém, který dá určitou záruku dobrého sousedství, který vtáhne lidi s podobným pohledem na svět – na architekturu, přírodu, ekologii... Systém, který napomůže k vytváření pout a mezilidských vztahů. Takové společenství vlastníků bude muset dodržovat řadu psaných i nepsaných pravidel. Vznikne sourodý, harmonický celek, kde jsou jednotliví obyvatelé chráněni před rušící výstavbou v okolí, kde je bydlení bezpečné a vstřícné k životnímu prostředí. Díky těmto faktorům pak dojde k rozběhnutí velmi zajímavého mechanismu, který výrazně rychleji zhodnocuje vložené investice.

Text: **Tomáš Průša**
Vizualizace: e-MRAK

www.e-mrak.cz

Martin Rajniš

(*1944 v Praze)

1962–1969 FA ČVUT v Praze

1969–1971 postgraduální studium – Škola architektury AVU Praha, prof. František Cubr

1969–1979 koncepční ateliér ŠKOLKA, SIAL Liberec (Miroslav Masák, Karel Hubáček)

1986–1996 D. A. Studio

1990–1997 profesor architektury na VŠUP v Praze a soudce Stavovského soudu České komory architektů

2003–2005 ateliér H.R.A. s Patrikem Hoffmannem

od r. 2005 ateliér e-MRAK

